

EUROOPA KESKPANK

EUROSÜSTEEM

AVALIK KONSULTATSIOON EKP ÜHTSE JÄRELEVALVEMEHHANISMI RAAMMÄÄRUSE EELNÕU KOHTA: KÜSIMUSED JA VASTUSED

1 MILLAL ALUSTAB EKP PANGAJÄRELEVALVET?

EKP hakkab järelevalvekohustusi täitma 4. novembril 2014. [Ühtse järelevalvemehhanismi loomise määrusega](#)¹ annab Euroopa Liit EKP-le krediitiasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalve poliitikaga seotud eriülesanded. Ühtses järelevalvemehhanismis osalevad EKP ja riiklikud pädevad asutused, kes vastutavad usaldatavusnõuete täitmise järelevalve eest osalevates riikides. EKP vastutab ühtse järelevalvemehhanismi tõhusa ja järjepideva toimimise eest ning teostab järelevalvet oluliste pankade üle. Riikide pädevad asutused vastutavad vähem oluliste pankade järelevalve eest. Ühtse järelevalvemehhanismi määrus jõustus 3. novembril 2013.

2 MIDA KUJUTAB ENDAST RAAMMÄÄRUSE EELNÕU? MIKS ON SEE VAJALIK JA KEDA SEE PUUDUTAB?

Ühtse järelevalvemehhanismi määrmises sätestatakse selgelt, et EKP peab vastu võtma ja avaldama raamistiku oma koostöö kohta riikide pädevate asutustega ühtses järelevalvemehhanismis. Seega on EKP riikide pädevate asutustega konsulteerides koostanud raammääruse eelnõu, milles nähakse ette EKP ja riikide pädevate asutuste koostööd reguleerivad menetlused. Eelnõu sisaldab ka sätteid, mida kohaldatakse vahetult pankade suhtes. Ühtse järelevalvemehhanismi määrmise kohaselt tuleb raammääruse eelnõu teemal algatada avalik konsultatsioon enne selle lõppversiooni avaldamist 4. maiks 2014.

3 KAS EDASPIDI VÕETAKSE VASTU MUID EESKIRJU, MIS REGULEERIVAD ÜHTSE JÄRELEVALVEMEHHANISMI TOIMIMIST?

Raammääruse eelnõu sisaldab ühtse järelevalvemehhanismi toimimise eeskirju, mis käsitlevad muu hulgas ühtse järelevalvemehhanismi põhimõtteid ja organisatsiooni, oluliste pankade

¹ Nõukogu 15. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 1024/2013, millega antakse Euroopa Keskpangale eriülesanded seoses krediitiasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalve poliitikaga (ELT L 287, 29.10.2013, lk 63).

kindlaksmääramise meetodit, oluliste ja vähem oluliste pankade suhtes kohaldatavaid eri järelevalvemenetlusi ja ühiseid menetlusi, tihedat koostööd ühtses järelevalvemehhanismis osalevate euroalaväliste liikmesriikidega ning halduskaristusi ja üleminekusätteid.

Muud olulised eeskirjad sätestatakse eraldi õigusaktidega (nt EKP määruse eelnõu järelevalvetasude kohta, järelevalvenõukogu kodukord, EKP kodukorra muudatused, sise-eeskirjad ametisaladuse hoidmise kohta ning teabe vahetamise kohta rahapoliitikaga seotud kohustusi ja järelevalvekohustusi täitvate funktsioonide vahel).

4 MILLISED PANGAD KUULUVAD EKP JÄRELEVALVE ALLA?

EKP otsese järelevalve alla kuuluvad ühtses järelevalvemehhanismis osalevate riikide olulised pangad. Oluliste ja vähem oluliste pankade eristamine tuleneb Euroopa Ülemkogu otsusest, mille kohaselt EKP teostab pangandussektori järelevalvet koostöös riikide pädevate asutustega.

Olulised pangad hõlmavad ligikaudu 130 pangagruppi, kellele kuulub peaaegu 85% euroala pangandussektori varadest. Oluliste pankade kindlaksmääramise kriteeriumeid selgitatakse allpool.

Kõik ülejäänud osalevate riikide pangad on riikide pädevate asutuste otsese järelevalve all; EKP vastutab ühtse järelevalvemehhanismi tõhusa ja järjepideva toimimise eest. EKP võib võtta enda otsese järelevalve alla ka vähem olulisi panku, kui seda peetakse vajalikuks, et tagada kõrgete järelevalvestandardite järjepidev kohaldamine.

5 KUIDAS MÄÄRATAKSE KINDLAKS OLULISED PANGAD?

EKP hindab kõiki ühtses järelevalvemehhanismis osalevate riikide panku raammääruse eelnõus sätestatud menetluse kohaselt ning koostöös riikide pädevate asutustega. Panga olulisuse kindlaksmääramisel lähtutakse järgmistest kriteeriumitest: i) varade koguväärtus, ii) tähtsus asukohariigi või kogu ELi majanduse seisukohalt, iii) piiriülese tegevuse tähtsus, iv) kas krediidasutus on taotlenud või saanud finantsabi Euroopa stabiilsusmehhanismilt (ESM) või Euroopa Finantsstabiilsuse Fondist (EFSF) ning v) kas krediidasutus kuulub riigi kolme olulisema panga hulka. Panka peetakse oluliseks, kui täidetud on vähemalt üks viiest kriteeriumist.

6 MILLAL PANKU NENDE STAATUSEST TEAVITATAKSE? MIS JUHTUB, KUI PANGA STAATUS MUUTUB?

EKP otsustab, millised pangad on olulised, ning teavitab asjaomaseid panku vähemalt kaks kuud enne, kui hakkab täiel määral teostama usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet (vt 1. küsimus). Enne EKP otsuse tegemist saavad pangad esitada oma tähelepanekuid.

EKP veebilehel avaldatakse EKP otsese järelevalve alla kuuluvate oluliste pankade nimekirja. EKP avaldab ka vähem oluliste pankade nimekirja koos andmetega nende üle järelevalvet teostavate riiklike pädevate asutuste kohta. Mõlemat nimekirja ajakohastatakse korrapäraselt vähemalt kord kvartalis.

Otsused pankade olulisuse kohta vaadatakse igal aastal uuesti läbi. Kui oluliseks peetav pank ei ole kolme järjestikuse kalendriaasta jooksul täitnud ühtegi olulisuskriteeriumit, kandub selle otsese järelevalve kohustus asjaomase riigi pädevale asutusele. Vähem olulised pangad muutuvad oluliseks kohe, kui nad täidavad mõnda eespool nimetatud kriteeriumit. Erandlikel asjaoludel võib järelevalvekohustuse üleandmise algatada ka varem, kui on kindel, et asjaomane pank ei täida ühtegi olulisuskriteeriumit (nt kui panga varade koguväärtus langeb suure tegevusüksuse müügi tulemusel läviväärtusest allapoole).

7 KUIDAS ON KORRALDATUD EKP JA RIIKIDE PÄDEVATE ASUTUSTE JÄRELEVALVEALANE KOOSTÖÖ?

Ühtne järelevalvemehhanism on integreeritud süsteem, kuhu kuuluvad EKP ja riikide pädevad asutused. EKP-l on teatavad ülesanded vähem oluliste pankade järelevalves ning riikide pädevatel asutustel omakorda oluliste pankade järelevalves (vt 8. küsimus). Seega on EKP ja riikide pädevate asutuste koostöö ühtse järelevalvemehhanismi tõhusa toimimise seisukohalt äärmiselt tähtis. Raammääruse eelnõus viidatakse kohustusele teha heauskselt koostööd, mis tähendab, et EKP ja riikide pädevad asutused peavad vastastikku jagama oma ülesannete täitmiseks vajalikku teavet. Koostööd oluliste pankade järelevalves edendatakse ka ühiste järelevalverühmade loomise kaudu (vt 10. küsimus). Kui EKP-l ei ole mõne järelevalveülesande täitmiseks volitusi, on tal õigus anda riikide pädevatele asutustele korraldus kasutada neile asjaomase riigi õigusaktidega antud volitusi ja võtta meetmeid. Koostöö hõlmab ka töötajate vahetust ja lähetusi nii EKP ja riikide pädevate asutuste vahel kui ka pädevate asutuste piires.

8 MILLINE ON RIIKIDE PÄDEVATE ASUTUSTE ROLL OLULISTE PANKADE JÄRELEVALVES? MILLISED ON EKP ÜLESANDED JA VOLITUSED VÄHEM OLULISTE PANKADE JÄRELEVALVES?

Otsest järelevalvet oluliste pankade üle teostab EKP, kuid selles osalevad ka riikide pädevad asutused. Kuna riikide pädevatel asutustel on ulatuslikud kogemused järelevalve valdkonnas ja nad paiknevad geograafiliselt pankade läheduses, aitavad nad EKP-l täita tema järelevalveülesandeid. Riikide pädevad asutused koostavad otsuste eelnõusid EKP järelevalvealasesse pädevusse kuuluvates valdkondades, aitavad täita täiendavaid järelevalveülesandeid (nt pankade riskiolukorra igapäevane järelevalve, juhatuse liikmete sobivuse hindamine ning muu kontrollitegevus), osalevad aktiivselt ühistes järelevalverühmades ning abistavad EKPD täitemenetluste rakendamisel.

EKP jälgib süsteemi toimimist ning täidab mõningaid vähem oluliste pankadega seotud järelevalveülesandeid (vt 9. küsimus). EKP võib kasutada vähem oluliste pankade puhul ka oma järelevalvevolitusi (st esitada neile teabetaotlusi ning korraldada uurimisi ja kohapealset kontrolli). Riikide pädevad asutused teavitavad EKPD vähem oluliste pankade järelevalvest (kooskõlas EKP kindlaks määratud üldkriteeriumitega, milles võetakse arvesse pankade riskiolukorda ja selle mõju riigi finantsüsteemile) ning eelkõige olulistest järelevalvemenetlustest ja järelevalveotsuste eelnõudest. Samuti peavad riikide pädevad asutused teatama EKP-le sellest, kui mõne vähem olulise panga finantsolukord kiirelt ja märkimisväärselt halveneb. Lisaks on EKP-l õigus suunata riikide pädevatele asutustele määrusi, suuniseid ja üldisi juhtnõore ning ta võib võtta ühe või mitu vähem olulist pankat enda otsese järelevalve alla, kui ta peab seda vajalikuks, et tagada kõrgete järelevalvestandardite järjepidev kohaldamine.

Ühtse järelevalvemehhanismi määrus ja raammääruse eelnõu ei puuduta selliseid järelevalveülesandeid, mis jäävad ühtse järelevalvemehhanismi määru reguleerimisalast väljapoole. Näiteks tarbijakaitsega ja rahapesuvastase võitlusega seotud ülesanded on endiselt riikide ametiasutuste pädevuses.

9 KES ANNAB UUTELE PANKADELE VOLITUSED?

EKP on pädev asutus, kes tegeleb volituste andmise ja tühistamisega ning olulise osaluse omandamise hindamisega (ühised menetlused) kõigi krediidasutuste puhul. Riikide pädevad asutused abistavad EKPD ühistes menetlustes: nad võtavad vastu volituste saamise ja olulise osaluse omandamise taotlusi ning koostavad otsuste eelnõusid või ettepanekuid, mis põhinevad nende enda esialgsel hinnangul kooskõlas riigi õigusaktidega. Kui pädev asutus leiab, et taotlus

ei ole riigi õigusaktidega kooskõlas, lükkab ta selle tagasi ja teavitab EKPd. Riikide pädevate asutuste ettepanekud ei ole EKP-le siduvad; EKP teeb taotluse kohta otsuse ise ja kooskõlas ELi õigusaktidega.

10 MIS ON ÜHISED JÄRELEVALVERÜHMAD?

Ühised järelevalverühmad on ühtse järelevalvemehhanismi tegevusüksused, kes vastutavad oluliste pankade igapäevase järelevalve eest ning on üks peamisi koostöövorme riikide pädevate asutuste ja EKP vahel. Iga olulise panga jaoks moodustatakse järelevalverühm, kuhu kuuluvad kõnealuse panga järelevalves osalevate riiklike pädevate asutuste ja EKP töötajad; rühma tegevust kooskõlastab EKP, keda abistavad kõigi pädevate asutuste allkoordinaatorid. Ühiste järelevalverühmade põhiülesandeks on teostada järelevalvealuse üksuse või grupi riskianalüüsi ning esitada ettepanekuid järelevalveprogrammi ja asjakohaste järelevalvemeetmete kohta.

Ühised järelevalverühmad kooskõlastavad ka kohapealse kontrolli eest vastutavate üksuste tegevust.

11 MILLISED ON EKP MAKROTASANDI JÄRELEVALVEGA SEOTUD ÜLESANDED?

EKP võib kehtestada kõrgemad kapitalipuhvrite nõuded kui need, mida kohaldavad riiklikud pädevad asutused, ning võtta rangemaid meetmeid, mille eesmärk on tegeleda süsteemsete või makrotasandi riskidega pankade tasandil, kuivõrd see on kooskõlas ELi õigusaktidega ning võttes arvesse riikide finantsüsteemi, majandusolukorda ja majandustsükli faasi.

Kui EKP peab vajalikuks kehtestada kõrgemad kapitalipuhvrite nõuded või võtta süsteemsete või makrotasandi riskidega tegelemiseks rangemaid meetmeid, teeb ta tihedat koostööd asjaomaste riikide pädevate asutustega ja teavitab neid kavandatud meetmetest enne lõpliku otsuse tegemist.

Samuti teavitavad riikide pädevad asutused EKPd, kui nad kavatsevad võtta makrotasandi usaldatusjärelvalve meetmeid kooskõlas ELi õigusaktidega.

12 KUIDAS TEHAKSE JÄRELEVALVEOTSUSEID?

EKP järgib eelkõige mikrotasandi usaldatusjärelvalvet käsitlevate otsuste tegemisel nõuetekohase menetluse ja läbipaistvuse põhimõtteid. Kõigil pankadel, kelle suhtes kohaldatakse järelevalvemenetlust, on samad menetlusõigused mis haldusmenetluste puhul.

Pangad võivad taotleda EKP järelevalvemenetluse algatamist ja nimetada menetluse tarbeks oma esindaja. Raammääruse eelnõus sätestatakse üksikasjalikud eeskirjad tõendusmaterjali kasutamise ning tunnistajate ja ekspertide ärakuulamise kohta ning eelkõige pankade õiguse kohta avaldada arvamust, enne kui EKP võtab vastu järelevalveotsuse, mis võib avaldada otsest ja ebasoodsat mõju pankade õigustele.

Selleks, et austada pankade õigust kaitsele, antakse neile pärast järelevalvemenetluse algatamist (konfidentsiaalsuse tagamise kohustuse piires) juurdepääs neid käsitlevale EKP toimikule. Järelevalveotsuseid selgitatakse põhjalikult.

Pank võib taotleda, et EKP vaidlustusnõukogu vaataks läbi järelevalvemenetluse käigus vastu võetud EKP otsuseid. Samuti võivad pangad otsuse edasi kaevata Euroopa Liidu Kohtusse.

13 MIS KEELES SUHTLEB EKP PANKADE JA RIIKLIKE PÄDEVATE ASUTUSTEGA?

Pankadel on õigus kasutada EKPga seotud suhtluses ja menetlustes Euroopa Liidu ametlikke keeli. Tõlkimiseks vajalikku aega silmas pidades võivad krediidasutused vahetu suhtluse tagamiseks kokku leppida, et suhtlevad EKPga inglise keeles.

EKP ja riiklikud pädevad asutused suhtlevad omavahel inglise keeles.

14 MILLISEID KARISTUSI VÕIB EKP MÄÄRATA? KAS EKP VÕIB MÄÄRATA KARISTUSI KA VÄHEM OLULISTELE PANKADELE?

Krediidasutustele võivad halduskaristusi määrata nii EKP kui ka riiklikud pädevad asutused. ELi vahetult kohaldatavate õigusaktide (nt [kapitalinõuete määrus](#)²) rikkumise korral võib EKP algatada rikkumismenetluse oluliste pankade suhtes; vähem oluliste pankade suhtes algatavad menetluse riikide pädevad asutused. Siseriiklike õigusaktide (nt kapitalinõuete direktiivi (IV) ülevõtavad õigusaktid) rikkumise korral võivad (nii olulistele kui ka vähem olulistele) pankadele halduskaristusi määrata ainult riikide pädevad asutused. EKP-le antud ülesannetega seoses võivad riikide pädevad asutused algatada oluliste järelevalvealuste üksuste suhtes sanktsioneerimismenetluse üksnes EKP korralduse alusel. Riikide pädevatel asutustel on ainuõigus kehtestada mitterahalisi halduskaristusi ning algatada rikkumismenetlusi füüsiliste

---

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 575/2013 krediidasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmise kohta.

isikute suhtes (nt panga juhatuse liikmed). Kui rikkumine on seotud EKP määruse või otsusega, on EKP-l ainuõigus algatada rikkumismenetlus olenemata sellest, kas tegu on olulise või vähem olulise pangaga (vähem oluliste pankade korral sel määral, kuivõrd EKP määrus või otsus (nt EKP määruse eelnõu järelevalvetasude kohta) neid puudutab ning seab neile EKP vastu kohustusi).

EKPs korraldab uurimisi sõltumatu uurimisüksus, kes teeb järelevalvenõukogule vajaduse korral ettepaneku asjaomasele pangale karistuse määramise kohta. Järelevalvenõukogu teeb lõpliku otsuse uurimisüksuse ettepaneku heakskiitmise või tagasilükkamise kohta.

15 MILLINE ON RIIKIDE PÄDEVATE ASUTUSTE ROLL PANKADE TEATISTE VASTUVÕTJANA?

Euroopa Liidu õigusaktides ja eelkõige [kapitalinõuete direktiivis](#) (IV)³ on sätestatud, et pangad esitavad pädevatele asutustele teatise (nt juhatuse liikmete sobivuse hindamise, asutamiseõiguse või teenuste osutamise vabaduse kohta).

Kõik järelevalvealused pangad, kes soovivad asutada filiaale või osutada teenuseid mõnes teises ühtse järelevalvemehhanismi riigis, peavad sellest teatama oma päritoluriigi pädevale asutusele. Ühtses järelevalvemehhanismis peavad nii olulised kui ka vähem olulised pangad teatama oma riigi pädevale asutusele kavatsusest alustada tegevust mõnes teises osalevas riigis. Kui oluline pank kavatses alustada tegevust väljaspool ühtset järelevalvemehhanismi, teatab ta sellest EKP-le. Vähem olulised pangad teavitavad samas olukorras asjaomaseid riiklikke pädevaid asutusi. Selleks, et pank saaks kasutada asutamiseõigust või teenuste osutamise õigust, peab tema päritoluriigi pädev asutus edastama teatise ja mõned lisaandmed asukohariigi pädevale asutusele. Ühise järelevalvemehhanismi välised Euroopa asutused peaksid edastama teatise asukohariigi pädevale asutusele, kes on teabe kättesaamisel kohustatud viivitamata teavitama EKPd.

Olenemata sellest, millisele asutusele teatis esitatakse, on EKP ja riikide pädevate asutuste vaheline ülesannete jaotus ühtses järelevalvemehhanismis kindlaks määratud raammääruse eelnõus.

---

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/36/EL, mis käsitleb krediitiasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediitiasutuste ja investeerimisühingute usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, millega muudetakse direktiivi 2002/87/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ.

16 KUIDAS MÕJUTAB ÜHTNE JÄRELEVALVEMEHHANISM RIIKLIKE PÄDEVATE ASUTUSTE VARASEMAID JÄRELEVALVEMENETLUSI JA -OTSUSEID?

Järelevalvevolituste üleminekut riikide pädevatelt asutustelt EKP-le on üldjuhul võimalik prognoosida. Seega peaks asutus, kelle volitused lõpevad, püüdma lõpetada menetluse enne volituste üleminekut ning teavitama sellest ka asutust, kelle järelevalve alla menetlus antakse. Kui juba algatatud menetlust ei ole võimalik enne volituste üleandmist lõpetada, vastutab selle eest kuni menetluse lõpetamiseni selle algatanud asutus. Kui asutus, kelle volitused lõpevad, on riiklik pädev asutus, võib EKP otsustada võtta vastutuse menetluse eest endale.

Riikide pädevate asutuste järelevalveotsused (nt sisemudeli kasutamise luba või otsus kõrgemate kapitalinõuete kehtestamise kohta), mis tehakse enne 4. novembrit 2014, jäävad kehtima, ilma et see piiraks EKP-le ühtse järelevalvemehhanismi määрусega antud volituste rakendamist.

17 KUIDAS TOIMIB ÜHTNE JÄRELEVALVEMEHHANISM RIIKIDES, KELLEGA TEHAKSE TIHEDAT KOOSTÖÖD?

Euroalavälised liikmesriigid võivad ühtse järelevalvemehhanismiga liituda, seades sisse tiheda koostöö riikide pädevate asutuste ja EKP vahel. Raammääruse eelnõus sätestatakse, kuidas tihe koostöö toimub ja kuidas pangandusjärelevalve on kõnealustes riikides korraldatud. Üldine põhimõte on, et raammääruse eelnõu sätteid kohaldatakse ka tihedat koostööd tegevate riikide järelevalvealuste üksuste suhtes, võttes arvesse, et EKP ei tohi kõnealuste riikide üksuste puhul otseselt sekkuda, kuna tal puuduvad siduvad volitused väljaspool euroala. Eelkõige peaksid riikide pädevad asutused tagama, et EKP saab oluliste järelevalvealuste üksuste kohta kõik andmed ja ka üksused ise esitavad EKP-le asjakohase teabe. Riikide pädevad asutused peavad täitma ka EKP korraldusi seoses oluliste krediidasutustega.

18 KUIDAS TEEB EKP KOOSTÖÖD EUROOPA PANGANDUSJÄRELEVALVEGA? KAS SEDA KÄSITLETAKSE RAAMMÄÄRUSE EELNÕUS?

EKP täitab oma ülesandeid vastavalt ELi asjakohastele õigusaktidele ja tegutseb nendega kooskõlas, järgides muu hulgas finantsteenuste ühtset reeglistikku, mida kohaldatakse kõigi liikmesriikide suhtes. EKP suhtes kehtivad ka [määruse \(EL\) nr 1093/2010](#) (Euroopa Pangandusjärelevalve asutamise kohta) sätted, mis käsitlevad Euroopa Pangandusjärelevalve koostatud Euroopa järelevalvekäsiraamatut.

Euroopa Pangandusjärelevalvele on antud ülesanne välja töötada tehniliste standardite ning suuniste ja soovituste eelnõud, millega tagatakse järelevalve ühtsus ja järelevalvetulemuste sidusus liidus. EKP aitab Euroopa Pangandusjärelevalvel koostada regulatiivsete ja rakenduslike tehniliste standardite eelnõusid.

Raammääruse eelnõus neid olulisi eeskirju ei puudutata, vaid piirduakse ühtses järelevalvemehhanismis kehtiva menetluskorraga, mis käsitleb EKP ja osalevate riikide pädevate asutuste koostööd.